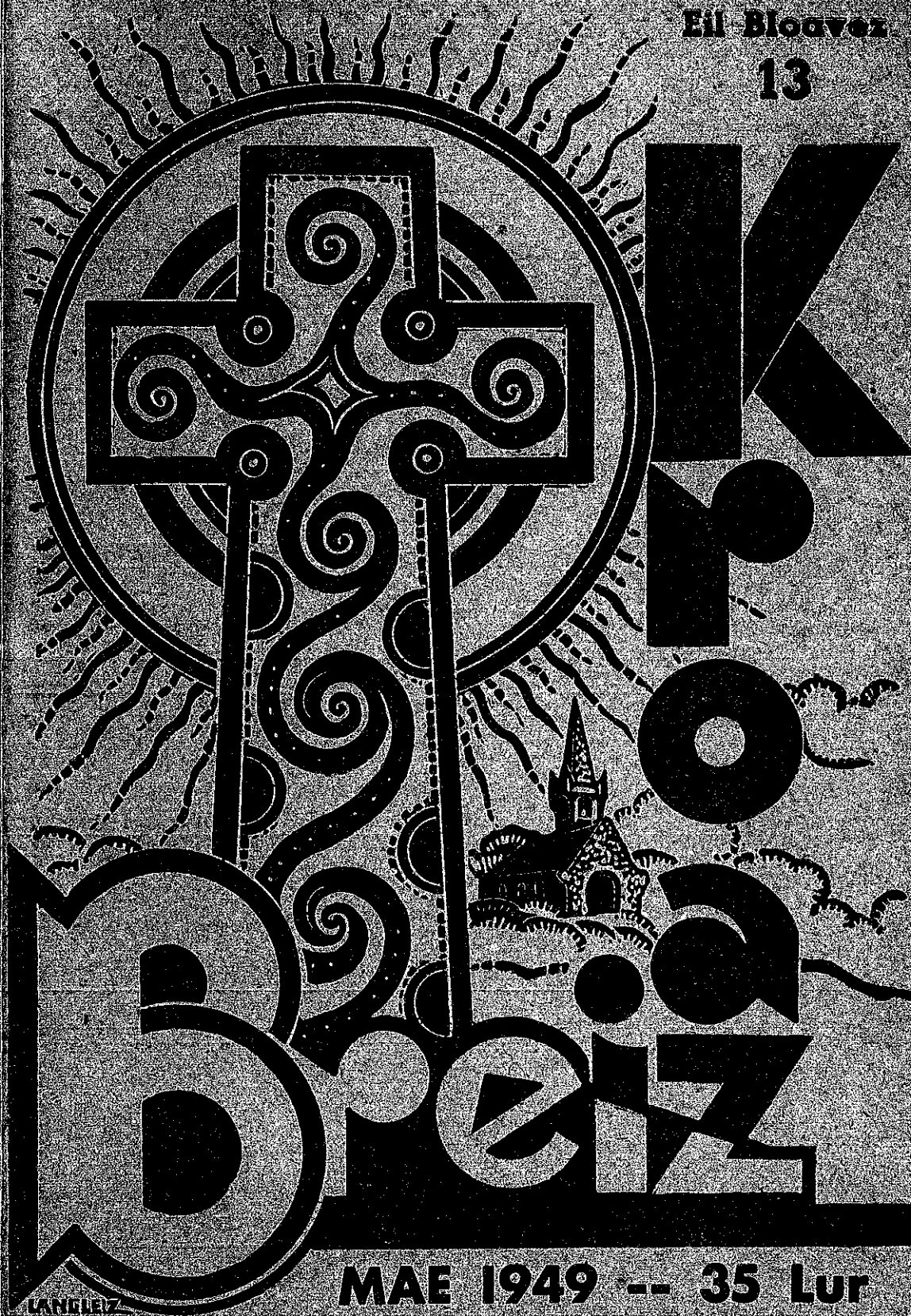

Eil Bloover

13

LANGLEY

MAE 1949 -- 35 Lur

QUIMPER **FAIENCERIE** **HENRIOT** QUIMPER

TOUTES CARROSSERIES
INDUSTRIELLES & COMMERCIALES
"Métallique et Alliage Léger."

T U A L

TREDION
(MORBIHAN)

TELEPHONE 1-6

"A SAINT JOSEPH"

325 Rue Léon-Gambetta — LILLE (Nord)

J. GORRISSEN, Tailleur diplômé

Toutes spécialités pour *Mlle les Ecclésiastiques*

SOUTANES, PELERINES, MANTEAUX ROMAINS, etc...

BAS pure laine très solides : 330 francs

TRAVAIL SOIGNE — PRIX MODERES

ÉTABLISSEMENTS

Pierre CHANCERELLE

Conserves Alimentaires

(4 USINES EN BRETAGNE)

SIÈGE SOCIAL : QUIMPER

MOUSSEUX SUPÉRIEUR "Vve AUBIN"

Gwin-Spoumek Drelst

E gwerz e ti an holl Varc'hadourien-Gwin
dre ar Vro a-bez

AU MEUBLIER D'ART

Ep-Breiz

René CREACH CADIC

21, Avenue de la Gare, QUIMPER

Téléphone 4-83

Son Musée d'Art Breton

Ses Intérieurs Anciens

Installations de Magasins

Aménagements de Cafés

et de Bars Américains

FILET BLEU
BISCUITS FAMEUX
QUIMPER

CAMIONNAGE
DÉMÉNAGEMENTS

GARDE-MEUBLES

L. Tanguy
Quimper

DÉCORATION, LITERIE, TISSUS D'AMEUBLEMENT

A. POUCH et Fils TAPISSIERS
DÉCORATEURS

17, Rue Sainte-Thérèse, QUIMPER — Téléphone 11-60

Ti ar GLOAN

9, Straed ar C'higereziou, KEMPER

*Gloanajou digemmesk
eus an oll ardameziou*

E ti **SOUFREREZ KERNE**
E. BEGOT

13, Straed Jean-Jaurès, KEMPER
Téléph. 9-33

E vez dreset adteuzel evit ar gwella goloioù-kaoutchoug ar rodou
Gwerz a c'holoioù a bep ment — Labour vat, graet hep dale

"AGA"

Véritable Cuisinière à feu continu

"UNIQUE AU MONDE"

MODÈLES POUR PENSIONNATS
COMMUNAUTÉS, FERMES, etc...

Concessionnaire :

LECERF, 8, Rue Kerfenteun, QUIMPER — Téléph. 8-88

ART SACRÉ
ORFÈVRE
BRONZES
STATUAIRE
CHASUBLERIE

Pierre PÊCHE

14, Boulevard de Kerguelen
QUIMPER (Finistère)

Téléphone 8-10

LUNETTERIE — ORTHOPÉDIE

Diplômé
de l'Ecole
Nationale
d'Optique

DELBENN

Diplômé
de l'Ecole
Française
d'Orthopédie

16, Rue Kéréon. — QUIMPER

LE BIHAN-SALUDEN

VITRAUX

7, Rue Kergariou
QUIMPER

PAPIERS D'EMBALLAGE EN TOUS GENRES
SACS ET NAPPES EN PAPIER, FICELLES

Jean PAYAN

Dépôt : 54, Quai de l'Odéon
QUIMPER Tél. 12-88

133634

TAOLENN AN NIVERENN-MAN

Miz ar Werc'hez (K. B.)	Pajenn	2
Kanaouennou va mamm (Yann Kerloar)	—	3
Sant Loeiz-Vari a Vontfort (Y. Tranvouez)	—	4
Sigoter an Itron Varia (J. Seite)	—	5
Ar pezh a ra Yann goz a vez graet mat atao (Paotr Treoure)	—	6
Kenstrivadegou Bleun-Brug Lokronan	—	9
Luskellerez-Vor. Kanaouenn (Evnig Penn-ar C'hoad)	—	10
Gwechall e Kewenn (H. Greff)	—	11
Tenzor an dintin goz (Ab Sulio)	—	13
Keleier	—	14
Chorariou	—	15

PRIZIOU :

Koumanant ordinal (eur bloaz)	350 lur
Koumanant a zikour	500 lur
Koumanant a enor	800 lur

Kas an arc'hant da : **Mr l'Abbé Laurent BLEUNVEN**
Recteur de Plomelin, par Quimper (Finistère)

Skrivit sklaer hoc'h anoioù, mar plij

Koumanantit! Klaskit deomp koumananterien!

LAKIT EVEZ BRAS

1. Evit kement a zell ouz danvez-skrid ar gelaouenn : skriva da rener Kroaz Breiz : **Mr l'abbé Jean-François Falc'hun, professeur au Grand Séminaire de Quimper (Finistère).**

2. Evit kement a zell ouz Koumanantou ha profou, skriva da : **Mr l'abbé Laurent Bleunven, recteur, Plomelin, par Quimper, (Finistère). C. C. P. 1266.53 Rennes, ha nann mui 21.802 evel araok.**

REVUE MENSUELLE

Ar merour : **M. l'Abbé BLEUNVEN**
Recteur, PLOMELIN, par Quimper

Ti-Moulerer Kreiz Breiz
36, Rue Richard-Lenoir, RENNES

MIZ AR WERC'HEZ

BREIZIZ, er miz-mañ, a ziredo niverus, evel bep bloaz, dirak skeudennou an Itron Varia. Ar Werc'hez a zo war c'hed eus he bugale, n'eo ket hepken er Follgoad pe e Rumengol hag en holl chapelioù all savet en he enor gant karantez hon tud koz, met ive e sioulder hon tiez, en dro d'an aoled, pa zeu ar mare da bedi goude koan.

War hor muzellou, e tremeno alies komzou an Ave Maria...

Lavaret meuleudioù d'ar Werc'hez a zo mat! Ober hervez he c'hoani a zo gwelloc'h.

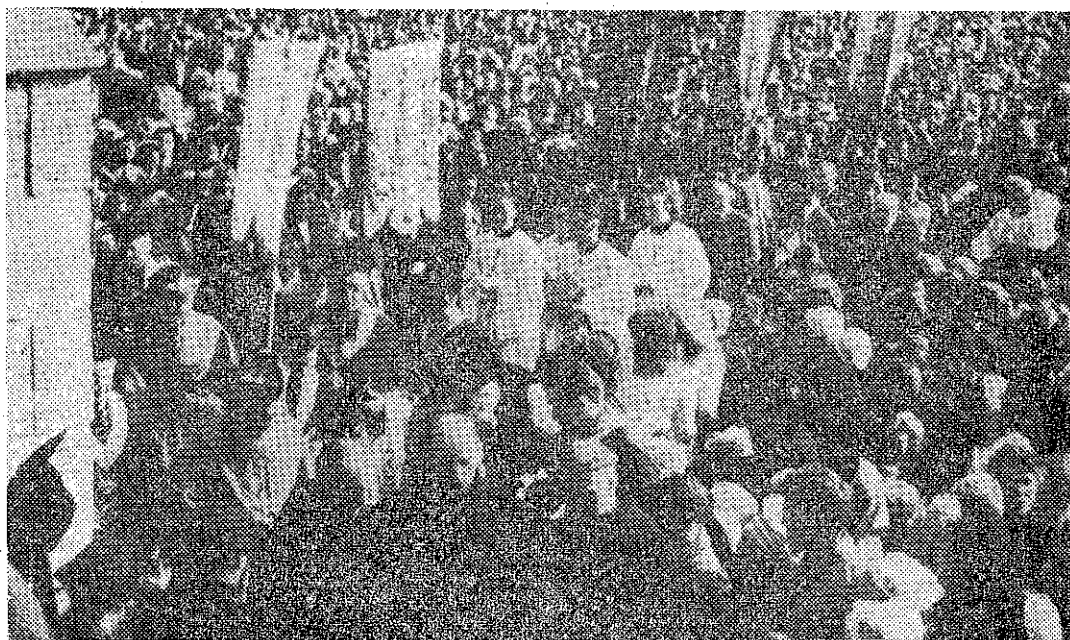
Kals traou a c'houlennimp diganti: yec'hed ar c'horf hag an ene, pareañs hon tud klañv, he bennoz war hol labour, ar peoc'h hag ar garantez dre ar bed. Marteze zoken e vo ennomp eun tammig enkrez oc'h en em erbedi outi evit ar madou-mañ, ma welomp ar c'houmoul du o sevel adarre war hon douar, nevez dibradet an arne diwarni.

Karet a rafemp beza selaouet ganti d'ar red.

Ar Werc'hez he deus kinniget he-unan ar marc'had d'ar bed. P'en em ziskouezaz e Fatima, er Portugal, etre an 13 a viz mae hag an 13 a viz here 1917, e lavaras deomp, dre vouez ar vugale a welas anezi, petra hor boa da ober.

Eskibien ar Portugal, el lizer skrivet ganto d'an 11 a viz c'houevrer 1942, a roas da anaout divizou ar marc'had. « Ar Werc'hez, emezo, a bromet d'ar bed ar peoc'h hag ar garantez gant ma pedimp ha ma raimp pinijenn: ar vugale a welas an Itron-Varia o deus roet deomp ar skouer. Ret eo eta diskleria brezel d'ar pec'hed, pennabeg ar brezelioù. Pere eo ar pec'hejou gwas ha stanka en amzer vremañ? Ar re-mañ :

« Ar gerent ne daolont ket awalc'h a evez ouz o bugale... Terri a reont lezennou ar briedelez: aon o deus da gaout bugale...

An dud a red warlerc'h al lore'h hag ar blijadur; lakaat a reont o madou da vaga o zechou fall... An hudurniez a ren er c'hoarioù, en dañsou, er sinema... Ar gwiskamañchou-merc'hed n'o deus mez ebei ken...

Ar zul, devez an Aotrou Doue, a deu da veza eun devez-labour... »

Hag an Eskibien a gendalc'h : « *Ne dalv ket ar boan ober prosesio-nou nag implija an doareoù all da enori Doue, ma n'en em zistager ket diouz ar pec'hed!* »

« Ne dalv ket ar boan!... »

Deomp-ni eo da welet bremañ: anaout a reomp ar marc'had.

Pa ne ra ket eur mevel e labour hervez e c'halloud, e vestr a nac'h outañ eul lodenn eus e goumanant: ar mevel a vallozo marteze e vestr; eun den leal o selaou ar mallozioù ne c'hello ket lakaat ar gwir eus kostez ar mevel.

Evelse ivez, e vezo kavet tud da vallozi Doue hag Werc'hez ma ne roont ket d'ar bed kement ha ma c'houlenn... An den leal a añzavo emañ ar gwir eus kostez an Neñv, ma ne ra ket ar bed pezh a c'houlenn digantañ Mestr ar bed.

D'ar gristenien, ar gouell e kreiz ar bobl, eo da lakaat urz en ti: ra vevint hervez lezennou an Doue santel, ha neuze e c'hellint tostaat ouz kalon ar Werc'hez gant ar fiziañz da veza selaouet. He c'harantez a zo bepred tener, kement ha gwechall, met enor he Mab eo he c'harantez kenta:

*Gwir vugale ar Werc'hez a dle beza santel,
Ha startaat e gras Doue, bemdez betek mervel...*

KANAOUENNOU VA MAMM

I

Bez' e oant kanennoù tener,
kanennoù dudius va mamm.
He sonioù ha gwerzioù estlamm
a garge an ti a zouster.
Eus ar beure d'ar serr-noz,
evidomp-ni, he bugale,
he mouez kaer, sklentin, gane,
sonioù amzerioù koz.

II

Goude koan, pa oamp holl bodet
en-dro d'an aoled, tost d'an tan,
e kane flour d'hor c'hoar vihan,
evit he lakaat da gousket.
He luskellerezoù tener
a voeme ⁽¹⁾ holl hor speredoù:
bez'e cant evel pedennoù
kinniget d'hor Zalver.

III

Evit deski deomp ivez
he c'harout evel hor c'harie,
he c'hanaouennoù oa neuze
'vel kelennoù a garantez.
Bez'int chomet en va eñvor,
heñvel ouz bleunioù burzudus
n'emañ kuz o frond kevrinus ⁽²⁾
em c'halon damzigor.

IV

Kanennoù dudius va mamm,
'pelec'h emaoch-c'houi 'ta hirio
C'houi hag a rente ken mao ⁽³⁾
hor yaouankiz glan ha divlamm.
Ho sonioù ha gwerzioù estlamm
a garge an ti a zouster:
bez'e oac'h kanennoù tener,
kanacuennou va Mamm.

Yann KERLOAR.

(1) A voeme = « charmaient ».

(2) Frond kevrinus = c'houez-val diaes da gompren.

(3) Mao = laouen, c'hoarzus.

SANT LOEIZ-VARI A VONFORT

Kendalc'h

SANT LOEIZ-VARI ER GROAZ-HENT

Beleg eo bremañ Loeiz-Vari, ha mall en deus d'en em rei d'an eneo. « Petra 'reomp amañ, a lavare, pa 'z eus kement a dud o vont da goll dre zienez a brezege-rien? » En em ginnig a ra evit beza kaset d'ar C'hanada: an aotrou Leschassier a respont dezañ, goa- paüs : « Ho fouge da glask an dud gouez ha pañ a rafe deoc'h koll hoc'h hent e koajou bras ar vro ». Farserez nemetken, marteze, rak d'an ampoent, Sulpisian ebet n'helle mont d'ar C'hanada.

Ouspenn-ze, renerien Sant-Sulpis o doa c'hoant derehel Loeiz-Vari en o urz dre ma anavezet e zanteléz hag e ouiziegez. Hemañ avat a ver-ve gant ar c'hoant d'ober misionou. Gortoz a rae er C'hloerdi e teufe Doue da ziskouez e volontez. Epad an amzer-ze e tastume dan-vez talvoudus e brezegennou.

Eun devez, e tegouez e Sant Sul- pis eun aotrou Lévêque: hemañ en doa savet en Naoned eun ti hag a zegemere beleien ha tud all evit o retrejou; missioner e oa bet ivez. Pegwir en doa c'hoant Loeiz-Vari bale gant an hevelep hent, e kavfe, e Sant-Klemañs, gant an aotrou Lévêque, tud eus ar barreka d'e gentelia.

Da viz gwengolo 1700, an aotrou- ned Lévêque ha Grignon a ziskenn eta betek Orleans, da gemer ar vag o c'hasfe d'an Naoned.

Dioustu, ar Zant a gav peadra da ziskouez peseurt den eo. Tri ailhaon ne ehanont da zic'hinaoui loustoniou ha leou-Doue. Montfort o gourdrout gant kounnar, ha pa ne fell ket dezo rei peoc'h, e tisklaer dezo e vezint abred kastizet gant Doue. Daou anezo, nebeut goude, en em c'hloaze divalo oc'h en em ganna, hag an trede a varve diwar goust e zizurziou. Gant e labour a abostol e figore ivez evelse, evit ar misioner, e labour a brofed.

En eur dremen e Angers, Loeiz-Vari a ya da bardona da Itron Varia an Ardilliers, ha da lakaat e vuhez nevez dindan he bennoz.

Siouaz dezañ! Betek-hen Mont- fort n'en doa nemet huñvreet e vuhez. Alies e vezo disheñvel diouz e huñvre, e gwirionez: ar groaz a gouezo wärnañ, pounner, el labour- rou a zo dioustu war e ziouskoaz.

A-vec'h degouezet e Sant Kle- mañs, e skriv d'an aotrou Leschas- sier : « N'am eus ket kavet amañ ar peza gave din, hag evit petra am boa kuitaet kloerdi Sant Sulpis. Va menoz oa mont d'ober misionou, ha dreist-holl, mont d'ober katekiz d'ar re baour: aze emañ va c'hoant brasa. Hogen n'ouzon ket hag hen ober a c'hellin amañ, rak nebeut a dud a zo; den n'en defe skiant- prena nemet an aotrou Lévêque, hag hemañ, abalamour d'e oad, n'hell mui misioni... P'emañ an traou evelse, e santan ennoun daou venoz, enebour a ve lavaret an eil d'egile. Diouz eun tu am eus eur garantez-kuz evit beva va unan- penn en eur retred disehan; diouz eun tu all, am eus eur c'hoant di- vent da lakaat an dud da garet Hor Zalver hag e Vamm, da vont evel eur paour d'ober katekiz d'ar beo- rien, da lakaat ar bec'herien da geuzi d'o fec'hejou, dre ar garan- tez evit ar Werc'hez Vari... Pa wel- lan ezommou an Iliz, n'hellan miret da c'houlenn dalc'hmat eur Gom- pagnunez, bihan ha paour, a ve- leien vat a rafe al labour-ze gant skoazell ar Werc'hez... Amañ, evel e Paris, e sav ennoun ar c'hoant da vont gant an aotrou Lenduger, e Sant-Brieg, da visioni d'e heul, pe c'hoaz da vont da ospital Roazon evit entent ouz ar beorien... »

Aze e tiskuilh Loeiz-Vari ar c'hoantou santel a vev en e ene, hag a gaso holl da benn e doare pe zoare. Hep ma oufe, labour e vuhez a zo diskleriet dezañ gant Doue.

Evit c'hoaz avat, e ranko, epad pemp miz, chom er goudor, ha beva eur vuhez kuzet er retred.

(Da genderehel)

Y. TRANVOUEZ, S. M. M.

Sigoter an Itron Varia

Gant J. Seité

Eur sigoter (jongleur) a zo eun den gouest da deurel kals traou asamblez en aer, hep lezel hini anezo da goueza d'an douar: lagad ha dorn a rank da gaout, pa c'hoari alies gant asiedou ha bolennou. Klaskit deski ar vicher mar karit: kemerit avat danvezioù dister, ne gousto ket ken ker d'o yalc'h!

Eur wech e oa, abaoe ez eus avat kantvedou ha kantvedou, eun denig bihan ha dister, sigoter eus e vicher.

Anavezet oa e pep lec'h, e Breiz ive moarvat. Eus a c'houel da foar, eus a foar da c'houel, ez ae dre bevar c'horn ar vro.

E gaout n'oa ket diaes: en eur c'horn eus ar blasenn e tispake atao e dam- mig stal. Gant ma veze taolet dezañ eur gwenneig bennak, e kroge gant e c'hoari a volontez vat. Leda a rae war an douar e hallenn koz, hanter zraillhet, chomet gantañ en herez eus ar sigoter en doa kelennet anezañ war e vicher. Neuze e tispake asiedou, kontilli, polotennou... e holl beadra, en eur gonta kaoziou hag en eur zistaga fentigellou koz-gagn evel ar bed.

Daou pe dri lamm-choug-e-benn... Asiedou o trei en dro dezañ... Ha neuze e lostae an dud da astenn o fri, evit gwelet!

Eul lamm all, setu divesker ar sigoter an aer, e benn entrañ. C'houec'h polotenn a daole hag e tistaole gant e dreid hep na stoke hini ouz an douar nag euz ar re all. Ne veze gwelet nemet ar skleur anezo, ken bihan e troent en eur ober eur c'helc'h en dro dezañ.

Dirak ar c'hanfard a zen a oa dirazo, an dud a jome da vantri, digor o genou: biskoaz n'o doa gwelet kement all!

Neuze avat e kouez ar gwenneien. Siouaz, re nebeut c'hoaz evit ma c'hellfe ar sigoter tremen ar goañv hep naon na riou.

Hag eun devez ma skorne kalet da faouta reier, e voe kavet, e foz al levenn, ar sigoter bihan hanter-varo, sklaset.

Eur manac'h o tremen eo a gavas ar paourkaez. E gas a reas war e zivrec'h betek ar manati. Eno, epad ar goañv, e voe ententet outañ gant kement a evez ma kavas adarre ar yec'hed. D'an nevez amzer e kane e sute, e taoulamme, drant ha seder, evel eur pint.

Dont a reas eur mare ma n'o devoe mui ar venec'h amzer da deurel evez outañ. Noz-deiz, kouls lavaret, pep hini a durlute war e dachenn-labour evit gellout kinnig eun draig bennag d'an Itron Varia pa zigorfe miz Mari. Hemañ a gizelle flour ha kaer eun delwennig; eun all, daoubleget war e blankenn betek pell en noz, a live taolennou sebezus; egile a zave gwerzennou e latin en enor d'ar Werc'hez; eul lodenn all a zeue hag a yae en dro da skeudenn an Itron Varia, a lintre evel an aour, flourer gant bannou an heol o tont a dreuz ar gwer a liou.

Ankounac'haet etouez al levnezh a skede war zremm pep manac'h, ar sigoter bihan a zante eun tamm rann-galon o pismigat anezañ. Eun dra bennak a vanke dezañ.

Gouzout a rae mat e kerie ar Werc'hez muioc'h eget na c'helle hen ober n'eus fors pehini eus ar venec'h: bez'ez oa, hi, ker kaer, ken dudius, ken tener! Ar zoñj anezi hepket a voe awalc'h evit rei dezañ nerz ha frealzidigez: penaos 'ta ar venec'h-mañ, o vev er maez eus ar bed, a c'hellfe karet ar Werc'hez evellañ, int-i ha n'o doa biskoaz anavezet ar riou nag an naon-du?

Petra a c'hellfe da ober evit plijout dezi? Ar paourkaez ne ouie na lenn na skriva, na liva na kizella.

Setu ma soñje, ma klaske, ha miz Mari a dostae!

Dizale, deuet dezañ e nerz, e rankfe kemeret a-nevez an hent, ha mont da foueta bro evit gounit adarre e vara gant e vicher.

Eun abardaez eur manac'h o tremen dirak dor ar japel, a glevas trouz en diabarz. Sioulig, en eur vale war beg e dreid, ez eas da welet petra oa.

Ouz skleur ar goulou, dirak skeudenn ar Werc'hez, e welas... piou an diaoul, a gav deoc'h? Ar sigoter bihan, en eur stad souezus awalc'h!

Dispaket en doa e ballenn a bep seurt liou war al leurenn-vaen; hag en dro dezañ oa renket e gontilli, e volotennou, e asiedou... Hag edo, mar plij, o tistripa e farserez c'hoaz war ar marc'had!

Eul lamm-choug-e-benn bep an amzer... O sakrilaj!

Ar manac'h, skrijet gant ar gwel, a redas kuit d'an daoulamm ruz, evel ma vije bet an diaoul krog en e beñson.

Prestik goude, an holl venec'h, an Tad Abad da genta, a zirede warzu ar japel. Ar mestr a zigor an nor, ar venec'h all war e zeulou... Chom a reont a zav, mantret, hep gellout lavaret grik, ken sabatuet int holl.

War an douar, dirak skeudenn ar Werc'hez, ar sigoter bihan ne jome ket da varc'hata e boan nag e amzer: eeun en e zav war e zaouarn, e lake tro er volotennou gant e dreid... Ken eveziek oa ouz e labour ma ne glevas trouz ebet, ma ne welas ket zoken ar venec'h bodet holl endro d'an Tad Abad e traoñ ar japel, difiñv evel pilhiri, o daoulagad troet warzu o rener.

Hemañ, e zorn savet gantañ en aer, a oa prest da c'hervel kastiz an neñv war an hini a grede ober seurt sakrilaj, ha gant ar gounnar edo o vont da lammat warnañ evit e stlepel er maez...

Met neuze...

An Itron Varia a stouas en eun doare ma seblantas d'an holl e roc he bennoz d'ar paourkêz sigoter bihan.

Ar venec'h a gouezas d'an douar, war o daoulin, pa weljont goudeze an Itron Varia o vousec'hoarzin ouz an hini en doa roet dezi ar veuleudi a oa en e c'halloud.

J. SEITE.

(1) Ar gontadenn-mañ a gaver ar wrizienn anezi er Grenn-amzer.

Ar pez a ra yann goz

a vez graet mat atao
gant Paotr Treoure

« Goueliou al Levenez » war hor maeziou a ziskousz pegen galloudus eo hon tud yaouank da zisplega kontadennoù brezonek. Unan pe unan anezo a c'hellou er bloaz a zeu dibrada ar maout (1) o c'hoari gant finesa e Yannig koz, hanter-fur d'ar c'henta gwelet, ha kals furoc'h eget an dud all pa deu ar c'haz d'ar raz!

Me 'zo o vont da gonta deoc'h eun istor, hag am eus klevet he c'honta pa oan c'hoaz bihanik: istor Yann Goz ha Janned Goz. Atao am bez muioc'h-mui a blijadur o soñjal en istor-ze.

Gwelet ho peus moarvat war hor maeziou eun ti soul, eun ti toet gant kolo, geot ha kinvi war e gein, eun nor hag eur prenestr hepken warnañ, e vogerioù kamm-digamm ha graet a dammou, hag e kichen an ti, eur c'hi ouz e stag oc'h harzal ouz an holl.

En tu all d'an ti, eur wezenn dero; ha dindan ar wezenn dero, eur poull-dour; hag ebarz ar poull-dour, eun toullad houldi o kana: kouññ, kouññ, kouññ!

Mat! En eun ti soul evelse, tost da Landivisio, e oa o chom daou gouerriad koz, Yann ha Janned.

N'o doa ket a vugale: n'oa ken nemeto o daou, hag e vevent eno ker braoik ha tra, gant nebeut a dra.

Eun dra o doa koulskoude hag a oa a re en o ziegez: eur marc'h, ha n'en doa kouls lavaret netra da ober. Peuri a gave war an hent hag ouz ar c'hleuziou. Pa 'z ae Yann d'ar foar, ez ae war e gein awechou. Awechou ivez e veze prestat d'an amezien da labourat, hag an amezien a roe eun dra bennak d'an daou goz. Met, e gwirionez, n'oa eozomm ebet anezañ.

Ha setu Yann eun devez, a lavaras da Janned: « Hirio emañ foar Landi. Ha ma yafen d'ar foar da werza Laouig, pe da dreki anezañ ouz eun dra bennak all »!

— Evel ma kari, eme Janned, ar pez a rez-te a vez graet mat atao!

Ha Yann d'ar foar gant e varc'h Laouig.

Janned a daolas dezañ en dro d'e c'houzoug eur foulard seiz, briz-marelet, hag a reas eur skoulm kaer ennañ. Goudeze e spuras e dok dezañ, hag

hen lakaas war e benn. Ha mat pell'zo! Kenavo emberr! — Ya, kenavo!

Yann a zavas war gein Laouig, hag en hent!

Tomm oa an heol, hag an oabl digoc'hen. An avel avat a oa kreñv hag a zibrade poultrenn diwar an hent bras. An hent a oa leun a dud, a girri, hag a loened o vont d'ar foar.

Abenn eur pennad, Yann a welas eur C'herne hag a oa gantañ eur veoc'h eus ar re gacra, eur veoc'h briz-melen, hir he c'herniel, ledan he zez...

— Ho! eme Yann outañ e-unan, nag a laez mat a dle rei hounnez! Ma c'hellfen he c'haout da dreki ouz va marc'h!

— Hep! Kamalad! eme Yann, eun trok a rafe? Da veoc'h a roi din evit va marc'h? Me oar, eur marc'h a dalv biroc'h, met din-me, eur veoc'h a dalfe muioc'h!

— Dioustu, eme ar C'herne! Ha graet an trok.

Ar C'herne a c'hoarze o vont kuit gant Laouig... Met Yann ivez a oa ken laouen-ha-ha o kregi e penn e veoc'h.

Ma karfe, e vije bet deuet d'ar gêr, p'en doa gwerzet e loen. Met c'hoant en doa da vont betek Landi, da welet an dud hag ar stalioù, ha da glevet ar marvailhoù. Ha dao etrezek ar foar gant e veoc'h.

Abenn eur pennad, e wel eur pastor-dehoed o tont eus eur straed, hag o vont ivez d'ar foar gant eun dañvadez, eun dañvadez vras, gwenn-kann, eur gwiskad ieo a c'hloan war he c'hein.

— Ho! eme Yann outañ e-unan, set 'aze avat hag a vije diouz va doare! Hep eozomm da vont pell diouz an ti, an dañvadez-se a gaffe peuri war an hent! Epad ar goañv e vije dalc'het en ti: nag a blijadur he dije Janned... Ma c'hellfen he zreki ouz va beoc'h!

— Hep! Kamalad! eun trok a ri? Da zañvadez a roi din evit va beoc'h?

— Dioustu, eme ar pastor!

Ha graet an trok! Ar pastor a c'hoarze en eur vont kuit. Met Yann a c'hoarze kement all!

Eur pennadik larkoc'h, e wel o tont eus eun ti war bord an hent bras, eul lakez, gantañ en e ziv're eur wazienn, ar gacra a voe biskoaz, gwenn-kann, lart ha teo, hir he gouzoug.

— Ho! eme Yann outañ e-unan, pebeuz gwezienn! Ma vije hounnez ahont ganeomp-ni, etouez hon houldi, Janned avat he dije blijadur o rei dezi ar restachou, hag ouz he larda c'hoaz abenn ar Pellgent!

— Hep! Kamalad! eun trok a ri? Da wazienn a roi din evit va dañvad?

— Dioustu, eme al lakez!

Ha graet an trok. Al lakez a c'hoarze o vont kuit gant e zañvad, met Yann a c'hoarze kement all!

Hag en hent gant e wazienn. Dizale oa erruet tost da Landi, dirak an hent houarn. Eno ez eus eun drav da zigeri, pa vez an treñv tost da zont. N'edo ket o tont, hag an drav a oa digor... Met en tu all d'an drav, Yann a welas eur yar vriket, kludet eno war eur peul koad, ha stag a bouez he gar. Ar gwaz a oa karget da ziouall an drav, o welet kement a dud o vont d'ar foar, en doa staget anezi, gant aon na vije laeret, pe lazet pe c'hloazet ganto. Rak eur yarig koant oa, ruztan he c'hribell, prest da zesi, anat oa. Hag e selle ouz an dud, hag e troe hag e tistroe en eur fichal he lost hag o klok! « Klok! Klok! Klok! », emezi!

— Ho! eme Yann outañ e-unan, na kaera yar! Kaeroc'h eget hini an Aotrou Person! Set'aze avat hag a vije aes da voueta. Greun a gaffe en dro d'an ti, ha bruzun ebarz an ti! Ma c'hellfen kaout hounnez e-lec'h va gwazienn!

— Hep! Kamalad! emezañ da baotr an drav, troki a rafe da yar ouz va gwazienn?

— Dioustu, eme paotr an drav.

Ha graet an trok. Ha Yann krog er yar!

Met sec'hed a oa deuet dezañ oc'h ober kement all a varc'hajou. Eun ostaleri a zo eno e kichen an drav. Ha Yann etrezek an ostaleri.

Kenta welas eo eur mevel o tont eus an ti, eur zac'hadig traou war e gein.

— Petra 'zougez aze war da gein, paotr? eme Yann.

— Eur zac'had avalou ruz da rei d'ar moc'h, eme ar mevel.

— Da rei d'ar moc'h? Biskoaz kement all! eme Yann. Va gwreg Janned ahont a zo sot gant an avalou. Nag a blijadur he devefe o kaout ar re-ze! Warlene, en hon liorz, ni n'hor boa bet nemet eun aval hepken ouz ar wezenn e kichen ar c'hraou. Janned hen lakeas en he armel, hag e voe lezet eno betek ma voe brein. « Kaout avalou a ziskouez n'eur ket re baour », a lavare Janned. Petra 'Tavarfe neuze m'he dije eur zac'had?

— Mat, eme ar mevel, petra 'rofec'h din evit ar zac'had?

— Va yar vriket, ma karez. N'eo ket awalc'h?

— Eo avat, eme ar mevel!

Ha graet an trok adarre.

Yann a yeas en ostaleri gant e zac'had avalou, hag a lakaas anezañ stok ouz ar fournez-glaou, hep soñjal e oa tan er fournez.

Hag heñ ebarz ar zal, en tu all, da eva chistr.

Eno e oa leun a dud, trafikerien kezeg, marc'hadourien saout, pastored-deñved, hag ouspenn-ze, daou Aotrou bras ha gwisket kaer, daou Zaoz, deuet d'ober eun dro dre amañ. An daou Zaoz a dlîe beza pinvidik-mor; bilhiji a vil lur a oa ganto a grabanadou, ha plijadur o doa ouz o diskouez.

Ne ouient ket a vrezonég. Eun tamm galleg bennak a zistripent; Yann a ouie eun nebeut galleg ivez. Ha setu ar marvailhou en dro.

Kss... Kss... Krr... Krr... « Petra a ra trouz aze er gegin » ? eme unan eus ar Zaozon.

Avalou Yann eo a oa o poazat ouz ar fournez. Eun tamm enkreiz en doa bet evelato.

Deuet en dro, e kontas d'ar Zaozon penaos en doa troket ar marc'h, troket ar veoc'h, troket an dañvad hag ar re all, betek ar zac'had avalou.

— Hañ! eme ar Zaoz, emberr avat pa 'z i d'ar gêr, te glevo trouz gant Janned! Ma na veze ket lorgnet ganti, az po chafis!

— Lorgnet? eme Yann. Me 'zo sur e poko din p'am bezo kontet dezi va marc'hajou!

— Klaoustre ne ray ket, hag e paki da begement diganti! Kant-mil-lur a bariez?

— O! eme Yann, me n'am eus ket kement-se a voneiz... Va zac'had avalou, ha me va-unan ha va gwreg ouspenn, a roin deoc'h avat ma kollan ar bariadenn!

— Graet ar bariadeun, eme ar Zaoz! Top-la!

Eur voetur a voe kavet en ostaleri, hag eul loen da starnia outi. Ha yao! An daou Zaoz ha Yann hag e zac'had avalou ebarz, hag en hent!

Ne voent ket pell oc'h erruout dirak an ti soul.

Ar c'hi a harzas. Ha Janned er maez...

— Ac'hanta, Yann! Dont a rcz, va den mat? (Janned ne zelle ket ouz ar Zaozon, ouz he gwaz hepken.)

— Ya! eme Yann, o tiskenn eus ar voetur. Troket am eus ar marc'h Laouig ouz eur veoc'h!

— Bennoñ da Zoue! eme Janned. Eun trok kaer avat! Bremañ e vo laez hag amann ha fourmaj, forz pegement.

— Ya! Met da c'houde, 'm eus troket ar veoc'h ouz eun dañvadez!

— Hag a zo gwelloc'h c'hoaz! Aesoc'h da voueta, eun tamm mat! Ha gant he gloan, me 'raio loereier ha saeou-stamm. N'hor hije ket bet an dra-ze gant eur veoc'h! Ha! na te 'peus ijin!

— N'eo ket echu, va Janned! An dañvadez am eus troket ouz eur wazienn!

— Eur wazienn! Chêt Neuze hor bezo friko da Nedeleg, pa vezo bet lardet hounnez ganeomp! Pebeuz friko!

— N'am eus ket he dalc'het! Eur yar am eus kemeret en he flas!

— Hag a zo gwelloc'h c'hoaz, eme Janned. Eur yar a ro viou. Lakêt da c'hor, ar viou a ro laboused bilhan... Nag a blijadur pa zavint bras, o gwelet er porz o klask boued, hag o c'hle-vet o kana pa zofint!

— N'emañ-hi mui ganen, Janned kaez! Troket am eus anezi ouz eur zac'had avalou!

— Gwir ive! Ha! Pebeuz chañs din-me, eme Janned, kaout eur gwaz evel-dout! Selaou, er mintin-mañ, p'out aet kuit, edon o klask gouzout peseurt friko a rafen dit da goan: eun alumenn viou, gant kig-sall ha gant saladenn, setu aze petra gonten aoza dit. Viou am boa, kig-sall am boa ivez, met n'am boa ket a zaladenn. Hag oun-aet neuze da c'houlen digant ar Vestrez-skol: hounnez he deus forz pegement. Ya! met dezi int ivez. « N'am eus ket' emezi! N'am eus bet er bloaz-mañ na saladenn nag avalou en va liorz. Dipilus eo, Janned, met evelse eo! ». Hag oun deuet kuit. Warc'hoaz, sell, warc'hoaz me 'z aio da ginnig dezi avalou, pegwir n'he deus ket: ar sac'had abez he dezo, ma kar. Hag he dezo mez neuze, a c'hellez kredi... Ha! Me zesko dezi beva, ar skragn goz-se! Gortoz, Yann, ma roin eur pok dit!

Hag e lammas da rei dezañ eur pok c'houek, evel ma ro eur vammig d'he babig!

Ar Zaozon o doa kollet o fariadenn. Mantret e choment. « Setu aze eur wreg, emezo, hag a dalv n'eo ket eur zac'had avalou, met eur zac'had aour! ».

Hag e rojont da Yann eur berniad bilhiji a vil lur, muioc'h eget n'en dije bet o werza Laouig dek gwech e dalvoudegez.

Setu aze an istor gaez am eus klevet konta pa oan bilhan, hag am eus kavet atao, leun a genteliou a furnez.

Ha c'houi, merc'hedigou, ha c'houi plac'hed yaouank, bodet ouz va zelaou, dalc'hit soñj anezi: ma timezit eun deiz bennak, ha ma chomit gant ho kwaz da goza, gras deoc'h d'en em glevet mat gantañ, awalc'h da lavaret d'ho tro: « Ar pezh a ra ar paotr koz, a vez graet mat atao! ».

PAOTR TREOURE.
(hervez Andersen.)

KENSTRIVADEGOU

BLEUN-BRUG LOKRONAN (7 A-VIZ EOST)

EVIT AR SKOLIOU

I. — Kenstrivadegou ar c'han :

Ar vugale a c'hello kana ar ganaouenn vrezonég a garint. O alia a reomp, avat, da gana unan-pe unan eus ar c'hanaouennou-mañ :

1. Marijanig lagad bran. 2. An dañvadig. 3. Korantinig ha Marivonig. 4. Ar yarig wenn. 5. Yannig an difouper neiziou. 6. An astrailhad. 7. Barz an Arvor. 8. Beg al Laouenanig. 9. Al labousig gwenn. 10. Ni 'ya endro.

(Ar c'hanaouennou-se a c'hell beza kavet e « Barzañ ha sonjou » Paotr Treoure, pe « Soniou Feiz ha Breiz ».)

II. — Kenstrivadegou al lenn brezoneg :

Goulennet e vezo digant ar vugale, lenn e « Me a zesk Brezoneg » unan pe unan eus ar pennadoù a zo er pajennou-mañ : Pajenn 40, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 62, 66, 72, 74, 76, 78 ha 80.

Ar vugale a zesk lenn brezoneg el levrig « Le Breton par l'image » a vo laketa da lenn el levr-se.

Evit ar c'han al lenn ar vugale a vo reñket hervez o oad.

III. — Kenstrivadeg an displegerez :

Ar vugale o deus 6, 7, 8 vloaz pe nebeutoc'h a zesko : « Seran ar vamm-goz » (« Me a zesk brezoneg », pajenn 38).

Ar vugale 9, 10 hag 11 vloaz a zesko : « Yannig hag e gaz » (« Me a zesk brezoneg », pajenn 44).

Ar baotred 12, 13, 14 ha 15 vloaz a zesko : « Yann ar Paotr mat hag an archerien ». (Her goulenn digant M. Seité, Ecole Saint-Jean, Tréboul (Finistère)).

Ar merc'hed eus ar memes oad a zesko : « Kousk, va mabig », a zo e « Me a zesk brezoneg », p. 40.

Evel warlene, priziou kaer a vezo roet d'ar vugale wella : Ar re a fell dezo kenstriva a gaso o anioù, kenta ma c'hellint, da M. Seité, Ecole Saint-Jean, Tréboul, Finistère.

EVIT AR YAOUANKIZOU, PAOTRED HA MERC'HED YAOUANK

I. — Evit an dud yaouank diwar ar maez :

Danvez ar brezegenn :

Gant madou kement ha ma karit etre to taouarn, e fell deoc'h sevel eun tiegez nevez : Displegit penaos e renkfec'h ho ti, ho kreier ha pep tra evit dezo beza hervez ho c'hoant hag ezommou an amzer-vremañ.

Danvez ar brezegenn :

II. — Evit an dud yaouank, paotred ha merc'hed a zo er skolaioù :

Dirak eur skeudenn savet d'an aotrou de la Villemarqué, tad ar Barzañ Breiz, evit e enori, grit eur brezegenn da lavarout piou eo an den-meur-ze, petra en deus graet evit Breiz, hag an deveriou hon eus-ni hirio, en e geñver.

(Arabata da brezegenn ebet padout ouspenn-dek munut. Priziou kaer a vo evit ar brezegerien wella.)

Tud yaouank, paotred ha merc'hed, lemmet buan ho pluenn wella, ha bec'h d'al labour!

LUSKELLEREZ VOR

I
Warnomp an noz 'zo diskennet (bis)
Ouz skeud al loar hag ar stered,
kousk, va aelig !
Koant eo da gavel evelse,
bihan-me !

II
Avel an aod a c'houez en nor (bis)
Luskellet gant kanenn ar mor,
kousk, va aelig !
Te 'hufureo traou kaer neuze,
bihan-me !

III
Gouelini flour o tarnijal (bis)
Pesked arc'hantek o neuial.
kousk, va aelig !
Bagou o pont ha dont prim-tre,
bihan-me !

IV
Ouz da welout o voue'hoarzin (bis)
Va c'halon a drido, lirzin;
kousk, va aelig !
Ha kaer 'vo ivez va-huñvre,
bihan-me !

V
Ez kichen-te, me a jomo (bis);
Hag evel-dout me a gousko,
kousk, va aelig !
Ken ma vo denet ar beure,
bihan-me !

VI
Ha du Ael-mat er Baradoz (bis)
Warnomp a skuilhio e vennoz;
kousk, va aelig !
Ha bennoz ar Aotrou Doue,
bihan-me !

EVNIG-PEN-AR-C'HOAD.

GWECHALL E KERWENN

Marc'had landi

Bep merc'her e vez ar marc'had e Landi. Per a blij dezañ mont d'ober eun dro, er voetur; hag ar marc'h gwenn a anavez an hent dindan eñvor.

Pa c'hell Soaz kaout eun devez ehan, e ya ive gant he zad: hemañ a vez neuze an eurus eus an dud. Peurliesia avat Per a rank mont e-unan: re a grôg a zo e Kerwenn!

Karget e vez ar voetur: daou zac'had gwiniz, eur banerad amañ ha viou, eul leue bihan, hualet e bevar droad, awechou daou benn-yar en eur bou-teg. Sterniet ar marc'h koz, hag heil d'ar pilpazig. En e c'hodell, Per en deus eur bapereun skrivet warni gant Soaz an diverra eus an diañkajou da brena.

Erruet e kêr, an daou zac'had gwiniz a zo diskarget war blazenn an ed, e kichen an iliz, etouez eur mor a zac'hadou a bep seurt. gwiniz, kerc'h, eiz, segal, segal-winiz, gwiniz-du, pa-tatez... En tu all d'an iliz emañ plas-senn an amann. Ar viou hag ar yer a zo dastumet stok ouz ar c'hoc'hu; al liou war plas-foar.

Ha Per da gas e voetur e porz al « Lion d'Or ». Paotr ar marchosi a zic'haloup evit disternia. Entent a ray ouz ar marc'h gwenn, evel kustum.

Hep dale, Per a c'hell eta dont war e giz d'ar blasenn. Dilasa a ra e zier. Milnerien hag ive paotred ar Menez, o klask ed da hada, a zank o dorn er zac'h, a gemer eun nebeut greun evit sellet piz, c'houesa, terri dindan o dent. Chipoterez eun tammig, ha daol tonket en eur skei war an dorn: daou-skoed-dek ar c'hant er vagazenn.

Gant an arc'hant-se hag ar pezh a vezo c'hoaz — al leue, gwerzet pemp gwen-neg al lur; ar patatez eur skoed ar zac'had; pevar real al lur amañ — e vezo paet an diañkajou. Zoken e cho-mo moneiz da gas d'ar gêr. Eus petra e c'hellfe beza dienez? Dilhad, hollen, eun ostilh bennak... En tiegez e vez kavet kouls lavaret pep tra evit ar vuhez. Bezomp kempenn: an arc'hant espernet eo ar c'henta gounezet!

Deomp bremañ d'al « Lion d'Or » evit leina. En eur vont etouez an en-groez Per, e dok en e zorn, a zebant lavaret eur bedenn: an Angelus eo a zo a seni en tour.

E kambr vras an ostaleri, setu, e-kreiz, eur mellad taol gant kadoriou

evit an dud a ya diouz ar pred. Tro-dro dezi, taolioù bihan ha skifvier evit ar re a c'houlenn hepken tamm pe damm da zebri.

Per hag an dud eus e renk ne vezont ket gwelet ouz an daol vras. Soñjit 'ta: c'houec'h real ar pred! Ne vank seurt, gwir eo. Pinvidik-mor e ranker beza evit ober seurt dispignou foll!

Gant dek gwennege ho peus eur gu-chenn founnus da zebri, hag eur han-ne war ar marc'had... peadra da leu-nia brao ar c'hov.

Ar bapereun skrivet gant Soaz a vezo kaset bremañ d'eun dintin goz. Hi a werz kals traou; evit ar peurest, e tiiskoüezo e pelec'h ha penaos e ve-zint kavet.

Evelse e vézo graet ar c'hefridiou, dibrez, en eur vale dre gêr. Kerent ha mignoned en em gav an eil gant egile hep ehan. An nevezentioù, ar c'heleier a bep seurt desket war ar marc'had, a deuo da grêski ar pezh a vez lennet da zadorn war ar « C'hourrier », kaze-tenn sizuniek hag a goust eur gwen-neg.

Mantrus pegen anavezet eo mestr Kerwenn: gant tud Sant-Servez, e-lec'h m'emañ atao e gerent; wardro tu Gwi-kourvest eo heñvel: tregont vloaz eo bet eno gant e vreur Fañch; kals a anv anezañ atao « Per a Wikour-vest »... Stank e vez gwelet evelse diou familh o terc'hel ar memes tiegez.

An darn vuia a ro priz d'e alioù fur, d'e gentelioù. Moarvat n'en deus graet biskoaz falloni e keñver den. Ne viro ket ouz Chopig ar Gaver da zimezi d'e zaouzek vloaz ha tri-ugent? Nann; petra, fell deoc'h: « Intañ hag intañ-vez, moc'h bet war ar panez »! Met en eur c'hoapaat anezañ diwarbenn ar paotr a enor, Per a lavaro: « Ar me-mes oad omp, Chopig »!

Petra 'zo du-ze Eur vodadeg dirak ar c'hoc'hu. Tostaomp! E nec'h an treazou, pignet war eur skabell, eun denig dister, livet fall, uhel e vouez avat. O kelenn emañ, a wel d'ar vota-deg a vezo er miz a zeu. Lavaret e vefe oc'h harzal, kement a imor a zis-kouez enep an noblañs, aotrouen, beleien... Evit difenn ar « Republik » eo denet, emezañ. Hemañ a zo unan «ruz» avat!

— Ya, tudou! An aotronez holl o deus c'hoant krouga ar Republik! Ar

re-ze a lakeas gwechall ho tud koz da beuri... Ma vefec'h dindan an noblañs; c'houi n'ho pefe ket a vara da zebri!...

Per a zelaou eur pennadig. Neuze, dichek, hep tostaat, gant eur vouez sklaer ha kreñv, e c'hop evit rei da glevet d'an holl:

— Ac'hanta, paotr! Me 'zo merour d'an noblañs. Hogen du-mañ ne vank ket a vara. Sell ouzin: va bara a ra muioc'h, a vad din-me eget dit-te ar pezh a zebrez!

Ar pennoù a zistroas: an nemorant a anaveze Per. Holl e weljont eun den doareet kaer, ruz e benn, eur gwaz ken start war e ellou hag aelet ken aes ma ne vez ket gwelet kals. Disheñvel diouz an tamm kornandon morlivet n'en devoa nemet doare eur foerer...

Stabanet e chomas hemañ, stanket e c'henou, dic'halloud dirak eun enebour n'en devoa bet biskoaz aon rak den na netra. Ar bobl a stagas da c'hoarzin goap d'ar prezeger: « Mat az peus graet, Per. Lakaet az peus anezañ en e renk! »

**

Poent eo ober ar garg evit mont d'ar gêr. An dintin goz he deus leuniet ar baner hag ar bouteg: sukr, pevarzek gwennege ar voestad a zaou lur; eur voutailhad win, daou skoed-dek... ha me oar. Diouz e du, Per en deus prenet: bouteier, daouzek gwennege ar re; tachoù, daou wenneg al lur; eur sterna-limon evit pevar-ugent lur; eur wakol-ler, ugent lur; eur rollad kerdin, eur rafanterez, hadajou...

An traou 'zo renket er voetur. Eun amezegez, deuet war he zroad, a deui en dro ebarz ar voetur, da vihana ma

vez prest abenn teir eur, a zo lavaret dezil...

Rak Per a guilao kêr gant ar re genta, hep taol. Ne fell ket dezañ beza diwezat er gêr. Gouzout a ra loc'hat e poent. Ar marc'h gwenn ivez a zikouro beza dizro d'ar poent: pa red warzu e graou, ne jom ket d'ober en eur bern!

Pa deu ar mestr d'ar gêr, pep hini a ra joa dezañ. Zoken, araok diskenn d'ar groaz, ar c'hi « Togo », a zo o tiambroug, o ficha e lost, o chilpat en eur lamm betek fri ar marc'h koz, e vignon.

Sikour en em gav evit disternia ha diskarga ar voetur. Soaz he-unan, hag an holl vugale, afferus. Ma gellont, e savint er voetur; unan a oar lakaat ar foued da stlakal...

Mall a zo da welet digeri ar zier, goulonderi ar baner, ar bouteg... Gedal a ra pep hini, gant ar fiziañs e vezo eun dra bennak da c'hounid: madigou, kouignou, eur braoik bennak pe eur c'hoariell. Ar poent a zo da c'hoari dotu; hag hep dale, ar gornigell pe ar c'horn... ma vez peziou da vihana.

D'an dud vras ne deu delou mat nemet eur wech ar bloaz, da foar c'henver, anvet « foar ar rouanez ». D'ar re vihan, e teu hep taol eur c'halanna, bras pe vihan...

D'ar pardaer, Per a zesko ar c'heleier en dro dezañ. Ano a vezo eus priz an traou, an dud gwelet war an deiz, an nevezentiou er parreziou tro war dro, e ti ar gerent, a hell hag a dost; hep ankounac'haat stad an dre-vajou, rak en eur veaji, al labourer a oar sellet piz en dro dezañ.

H. GREFF.

teñzor an dintin goz

Kendalc'h

Fañchig Kideller, karget eus tiegez e voereb Annaig, en deus bet e zac'h p'eo bet o c'houlenn Soazig an Togonou, eus Maner-ar-C'hoad... Nevez marvet eo e voereb goude beza distripet dezañ gerioù hag a die beza talvoudus, met n'eus klevet nemet an hanter anezo.

Teir zizun, eur miz a yeas ebou, ha Fañchig a gleve atao o voudinella en e skouarn gleiz ar gerioù diweza a lavaras dezan e dintin Annaig, abarz tenna he huanadenn ziweza.

Kaer en doa ar paotr yaouank trei ha distrei ar gerioù diglok ha luet-se, ne c'helle ket dont a benn d'o lakaat da vont an eil gant egile: ret oa kaout an alc'houez da zigeri an diskleriadenn. Petra oa kuziadenn, teñzor e dintin goz, aet da Anaon?

En diwez, aet skuiz o klask en e spered, hag o c'houilla amañ hag ahont, e soñjas, da Fañchig e vije mat dezañ lezel e zezoiou da gousket en e glopen ha mont e tu pe du, da glask eun hanter-diegezig, nemet dilezel a rafe a-grenn e diegez e-unan evit pellat diouz e envor ar menoziou a vorenne e galon, abaoe m'en doa bet e zac'h digant Janig Maner ar C'hoad, ar vamm eveziek hag he doa peder merc'h vras, mat da zimezi.

Aesoc'h eo dimezi eget sevel ti, eme al lavar koz. Met Fañchig a c'helle beza dinec'h e keñver ar poent-se, peogwir e diegez a oa dezañ a leve. Ouspenn-ze, kaout a rafe plac'hed yaouank fur, eus an druilh, hag a deufe, ez laouen, d'ober mestrez-ti da Gervrueg, kouls ha meur a intañvez disher ha n'oa ket prest al loar ganto da vont dre ar prenest. Siouz! Petra a dalv lavaret an dra-ze, peogwir Soaz koant, merc'h fur Janig Maner-ar-C'hoad, eo a oa en e c'houlou... ha n'eo ket unan all eo! Hounnez ar ganfardez se a ranke da gaout da hanter-diegez... koustet pezh 'gousto! N'oa ket « nann » da lavaret! Ya! Met penaos en em gemer evit dont a benn eus e daol, da ober berz? Tremene ouz ar vamm evit kaout ar verc'h! Aze edo an amann, an dalc'h.

Fañchig Kideller en doa eur c'henderv o terc'hel tiegez e Kerskao, eur verouri a ugent devez-arat, kludet war lez eun draonienn siouluk, tri-c'hardeurig bale diouz Kervrueg. Ar paourkaez koueriad-ze a gouezas an dicheañ warnañ, hag heñ tad eun tiad bugale. Ar merour paour a gollas, dindañ c'houec'h miz, eul loen-kezeg, eun aneval-gorn hag eun torrad yer bihan: ar gazeg rouan a dorras he gar en eur dremen gant he c'harr dre eun toull-ode, an ouner ruz a lonkas eun nadoz, hag an neiziad laboused-yar a yeas holl gant ar frañved.

D'ar c'houlse ne veze ket roet, evel ma roer bremañ, arc'hant bras d'an dud da zikour sevel o bugale. Nann! Neuze pep hini a ranke en em denna gant neheut a c'hounidegez da brena e ziankajou.

Pa vez krog ar c'houil pe an dicheañs en unan bennak, e vez pell o tiskregi: an divada a zo diaes da zistaga. Rak-se 'ta, tieg Kerskao, o welet n'en doa gant e verouri nemet koll war goll, a zeuas da fallgaloni. E stal a yeas da stalig, hag anez ma teuas, dre druez outañ, e genderv dizemez war e skoazell, e vije bet chomet gantañ e c'houel-Mikêl da baea. Ha diwar-ze, perc'henn ar verouri en dije lakaet ober foar warnañ.

War ar c'hollou ha dienezou-ze, Fañchig a bedas Yann ar Fur, merour straniket Kerskao, da zont da Gervrueg, heñ hag e diad. Eno e oa boued, lojeiz hag atant da rei dezo, n'eus forz pegement. « Karit Doue dreist pep tra, hag an nesa evel doc'h hoc'h-unan », a lavar an Aviel. Aluzenn graet a galb val eo unan eus ar gwella perziou en deus an den war an tamm douar-mañ.

Paet gantañ ar c'hevad, ez eas Yann hag e geveler da di an noter. Hemañ a reas al lizer-ingleo, da lavaret eo a voe lakaet eun diviz etre an daou goueriad, diviz hag a gretae d'an eil ha d'egile anezo beza bepred, hag ez leal, hanter-hag-hanter war ar gounid, gounidegez hag a oa da ranna e diou lodenn kevatal etre an daou genderv-kompes.

(Da gendere'hel.) AR-SULIO.

Daou vreizad aet da anaon

Fanch Lanches, beleo

Fañch Lanchès a voe ganet d'an 9 a viz genver 1881 e Kastell-nevez-ar-Faou. E dad a zalc'he kigerez er vourc'h.

Skoliet e voe Fañch en e barrez da genta, ha goudeze e Likes Kemper epad daou vloaz. O veza m'en doa c'hoant mont da veleg, e voe kaset war ar studi da Bont-e-Kroaz: eno e chomas eus a 1895 betek 1901.

Deuet da Gloerdi bras Kemper, e voe lakaet e penn Kenvreuriez ar brezoneg. Desket bras e oa war ar brezoneg, ha dalc'het en deus da garet e yez betek an termen diweza.

Beleget e 1906, e voe anvet da gure da Bluguen, hag e 1911 d'ar Relecq-Kerhuon, e-lec'h ma chomas 14 vloaz.

Galvet e voe da zoudard epad ar brezel bras: war Ganadig Gwipavaz, e veze moulet e lizeri a geleier, skrivet e brezoneg. Dre m'en doa nebeut a yec'hed, e voe degaset adarre d'ar Relecq e 1917.

Goude ar brezel, e heñchas ar Vretoned warzu ar Perigord: abenn eur pen-nad e oant niverus awale'h eno evit kaout eur beleg breizad, an aotrou Lanchès eo a voe anvet. Ouspenn ar vad a reas evel aluzenner ar Vretoned, e poanias da viret-ouzo da goll o feiz, o giziou, o yez. Evito e savas « kantikou ar Vretoned e pardon Perigoux » (1927).

E 1934 e voe anvet da berson e Plonger; eur c'hantik a zavas e 1947 evit dedi ograou iliz Sant Per e Plonger: karet a rae ar muzik hag ar c'han, hag hen diskouezet en doa abred, rak kloareg edo c'hoaz pa zavas « kantik dere'hent an Urziou », a vez kanet c'hoaz hirio an deiz.

N'eus nemetañ a veleien, a gredan, hag en devefe bet an enor da brezeg e brezoneg e iliz-veur an Itron-Varia e Paris (mae, 1923): e Feiz ha Breiz e c'heller lenn ar brezegenn a reas.

Marvet eo an aotrou Lanchès e Kastell-nevez-ar-Faou, d'an 21 a viz du 1948: e gorf a voe douaret e bered e barrez c'hinidik.

Ar re a gar Feiz ha Breiz a bedo evit eurusted peurbadus ar Breizad kalonek m'eo bet an aotrou Lanchès.

L. LOK.

Julian Nedeleg

D'an 10 a viz c'hovevrer, er bloaz-mañ, e varve e Plougasnou Julian Nedeleg, oajet a 48 vloaz.

Chomet emzivad pa n'en doa c'hoaz nemet 7 vloaz, e voe savet gant eur c'hoar d'e vamm. Da 18 vloaz, e voe kemeret da zekretour gant an Ao. Lacave-Laplagne, kannad ar Pyrene-uhel e Paris, a reas anaoudegez gantañ epad an hañv e Plougasnou. Aet da Baris da heul an Ao. Lacave-Laplagne, Julian a lakenes e nerz e-servij Bretoned Paris, hag evito e savas gouelioù brezoneg.

Gant sikour e vestr, e kendalc'has e studioù, hag e teuas da veza kabiten war al listri-ken-verz. Goude eun nebeut bloaveziou tremenet war vor, e tistro da Blougasnou evit entent ouz e voereb, e eil vamm, deuet da veza dall: eno e chomas adalek 1930.

Labouret en deus kals evit ar brezoneg, dreist-holl evit ar Bleun-Brug, a renas epad eur pennadig. Heñ eo en deus savet ivez Kelc'h Keltiek Plougasnou en deus a-vremañ dastumet kement a vrud.

Ouspenn Breizad kalonek, e voe ivez eun abostol kristen eus an dibab: eun harp e voe hepred evit oherou katolik an dud yaouank, kouls hag evit ar c'hazetennoù kristen. Ha da eur e varo, e kinnigas a greiz kalon e vuhez evit e genvroiz ne anavezont ket an aotrou Doue.

Pedomp evitañ !

Y. F. AR F.

C'HOARIOU

RESPONT DA C'HOULENNOU MIZ EBREL

Divinadennoù :

1. - Eur vi. — 2. - Ar c'hloc'h.
3. - Brañseller an, horolaj.

n° 12

	1	2	3	4	5	6	7	8
1	M	A	R	T	O	L	O	D
2	A	P	I		N	I	R	O
3	M	O	T	E	N	N	O	U
4	T	I		R	E		G	
5	I	K		O	N	S	E	
6	L	E			N	I	L	
7	L	R		S	E	L	L	O
8	I		L	I	D	A		U

DIVINIT ER MIZ-MAN :

1. — Pemp den dall o deus pep a vreur; Hemañ avat a zo hep breur. Penaos emañ kont gant ar familh-ze ? — 2. Peseurt kemm a zo etre ar skeul hag ar bärner ? — 3. Etre ar c'hase hag an treñv ?

Gerioù-kroaz al Lagad-du, n° 18.

A-blaen :

1. — Gwreg ar Roue.
2. — Eun nor, hep he zal. — Eun aval, dibennet.
3. — A ro nerz, hervez an ditour.
4. — Diou vogalenn (voyelles). — Anna, dibennet.
5. — A vez kontet d'eur bugel war e vi-zied. — « Ti » kemmet.
6. — Eus ar verb « Ruza », andremenet (imparfait). — Eun hanter rata.
7. — Dero, cheñchet penn dezo. — Plan-tenn hag a ro lien.
8. — Ali.

A-zerz :

1. — Mestr ar rouantelezh — Kêr-benn ar gristenien.

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

2. — Al labour evit orna.
3. — Lodenn eus ar c'horf.
4. — Loened o vev e kichen ar sterioù.
5. — Kontrol da « ya ».
6. — Profed, beo c'hoaz. — Touadenn.
7. — Polos bihan gouez.
8. — A ziskouez eul lec'h tost — Pep tra a zoug e hini.

Keleler eur misioner breizad.

An Tad Quinquis, ginidik eus Plouzane, ha bremañ misioner e Natal (Afrika) a zegas e wella goudehemennou da Groaz Breiz ha d'e vignoned koz eus Breiz. « N'am eus ket c'hoaz ankounac'haet va brezoneg, emezañ, daoust ma 'z eus tost da hanter-kant vloaz abaone m'oun degouezet amañ etouez ar Vorianed. Gwir eo e vez komzet brezoneg dre hevar c'horn ar bed: a vec'h erruet amañ oun bet galvet da goves eur Vreizadez! N'eus ket pell, e Sanatorium Durban, am eus bet tro da gemer perz en eur gouel kaer en eñvor da 60 et bloavez a zervij graet gant eul leanez, ar C'hoar Sant-Kaourintin, ginidik eus Goulc'henn: eviti am eus lavaret an oferenn hag ivez graet eur brezegenn e brezoneg » !

N'eus ket pell ez eus savet reux e Durban, ar gêr-benn: ar Vorianed o deus lammet war stalioù an Indianed, ha tan warno goudeze! Tri devez eo padet al lazerezh.

A drugare Doue, an Tad Quinquis n'edo ket e-kreiz an dispac'h, rak e zouar a zo 25 kilometr eus Durban. Fiziañs en deus da zont d'ober eun dro e Breiz abenn daou vloaz amañ, pa vezo tremenet e 50 vloaz en Afrika, ma n'en devez ket c'hoaz kemeret e blas « evit ar veaj etrezek ar bed all », evel ma skriv.

Heti a reomp dezañ dere'he! mat d'ar bilost, evit kaout an eurvad da c'hellout gwelet c'hoaz Breiz hag e holl vignoned!

GRANDS MAGASINS TREANTON

FONDÉS EN 1848

Place de l'Église et Place de Lourdes

LANDIVISIAU

Téléphone 7

Grande - Place

SAINT-POL-DE-LÉON

Téléphone 130

Quincaillerie, Ménage

Electricité, Fournitures Industrielles

Matériaux de Construction

Charbons, Bois du Nord, Fers, Métaux, etc...

On trouve de tout chez **TREANTON**

LEORIEREZ SANT-KAOURINTIN

J. Guivarc'h *maître*

Straed Kereon, KEMPER

Téléph. 7-03

Levriou - skol

Pep tra evit ar skolidi
hag ar bureviou

Levriou - oferenn

Levriou - kan

Levraoueg

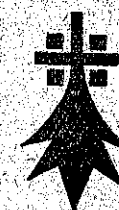
Poupées. Broderies

Le MINOR

Pont-Sabbé

Bretagne

Lans da Vicheriou ar Vro

Mark ar Berr "à la Ville d'Ys" (Ker-Is)

16, Boulevard Kerguelen (e-kichen ar Post). — KEMPER

Pour Tout
ce qui
concerne
la PHOTO

POUILLOT-EHANNO

PONT-L'ABBÉ — Téléph. 1-21

ON SE DÉPLACE SUR DEMANDE

POMMES de TERRE - GRAINS - ENGRAIS - FOURRAGES

Alain PÉRON

57, Rue Ernest-Renan, PONT-L'ABBÉ (Finistère) — Téléphone 24

LIBRAIRIE LE DAULT

16 bis, Rue René-Madec - QUIMPER

LIVRES - GRAVURES - ANCIENS & MODERNES
Tout sur la Bretagne

Achat de Livres (et de vieilles reliures)
se rend sur place à ses frais

Chapellerie JEAN LE DRÉZEN

RUE JEAN-JACQUES-ROUSSEAU, PONT-L'ABBÉ

GANTS • CRAVATES • BAS • NOUVEAUTÉS

TECHNIC-RADIO

ETABLISSEMENTS MICHEL CARIOU

15, Rue J.-J. Rousseau - PONT-L'ABBÉ

Toute la Radio

Téléphone 114

Imprimerie Centrale de Bretagne

EDITIONS
REVUES
PÉRIODIQUES

PROGRAMMES
TOUS TRAVAUX
COMMERCIAUX

36, Rue Richard-Lenoir, 36

RENNES

KIRRI-TAN AR C'HREIZKÈR

LAGADEC-RIOU

SERVIJ AKETUS ETRE ROSCO HA BREST

BEAJOU - EUREJOU

KASTELL-PAOL

POUR vos REMORQUES pour TRACTEURS
et ESSIEUX AGRAIRES

en tous Genres fabriqués en nos Ateliers

Adressez-vous à la Maison

LE JOLY & FILS

44, Rue du Pont-Neuf - SAINT-POL-DE-LÉON - Tel. 55

PNEUS NEUFS ET RÉPARATIONS

Augustin LAURENT

KASTELL-PAOL

A c'hell kas da bep lec'h :

Holl frouezou an douar - Frouez prim - Kaol bleunv

Arthchaod - Ognon - Avalou-douar

(da hada kouls ha da zebri)

Kolo - Ludu

Tel. 134

POMMES de TERRE en GROS

Spécialités pour semences

CHOUX-FLEURS, ARTICHAUTS & FRUITS

Téléphone 2-38 (jour et nuit)

Boite Postale : 61

H. CAMBERLEIN & Cie

S. A. R. L. au capital de 200.000 francs
EXPÉDITEURS

SAINT-POL-DE-LÉON (Finistère)

Annexe : PAIMPOL - Téléphone 2-10

FORGE - CHARRONNAGE

MACHINES AGRICOLES

Jean-Marie RIOU

49-52, Rue du Pont-Neuf

SAINT-POL-DE-LÉON (Finistère)

CARROSSERIE EN TOUS GENRES

KOADACHOU EVIT AN TIEZ

ARREBEURIOD WAR CHOULENN - ARREBEURIOD SKOL

S. CELTON

23 ha 25, Straed Roziere - KASTELL-PAOL

Tel. 2-50

HALPER & Cie

BORDEAUX

BEAUNE

Graines
Fleurs Naturelles
Faïences
Couronnes

Mlle Hily
2, rue d'Arvor et 3, rue Pasteur
LANDIVISIAU Téléph. 62

LA COOPÉRATIVE FORESTIÈRE

BOIS DE CHAUFFAGE 8, Place Saint-Michel, SAINT-BRIEUC
GAZO-BOIS Siège Central : 34, Place des Lices, RENNES
ACHATS - VENTES Téléphone 55-75

Dans un cadre agréable...

Une table de choix...

Une cave renommée...

Restaurant GIRAudeau

(BAR PARISIEN)

13, Rue Jean-Jaures, QUIMPER
Brezonég en ti